

Europos plastikų pakto tikslai vs kitų ES teisės aktų reikalavimai

Informacija parengta remiantis 2019-12-09 Europos plastikų pakto projekto versija

Aplinkos ministerija

2019-12-10

Europos plastikų paktas

- Jungtinė FR ir NL iniciatyva, kurią palaiko NO, FI, BE, DK, DE, SE, ESP, IT, LU;
- Tikslas – sukurti vienodas rinkos sąlygas ir nustatyti bendrą plastikinių gaminių ir pakuočių rinkos viziją Europoje;
- Apima **vienkartinius plastikinius gaminius ir pakuotes**;
- Pažangos siekiama **4 pagrindinėse veiklos srityse**:
 - plastiko naudojimo sumažinimo skatinimas;
 - pakartotinis naudojimas;
 - perdirbimas;
 - perdirbto plastiko dalies naudojimas gamyboje.
- Prisijungti raginamos valstybių vyriausybės, atliekų tvarkytojai, gamintojai, prekybininkai, asociacijos ir kt.

Plastiko naudojimo sumažinimas

Plastiko pakto tikslai	Kituose ES teisės aktuose numatyti tikslai ir reikalavimai	Esama situacija LT
<p>Plastiką naudojančios įmonės įsipareigoja iki 2025 m. reikšmingai sumažinti [20% palyginus su 2017 ar 2018 m.] į rinką pateiktų vienkartinių plastikinių gaminių kiekį, sumažinant nereikalingo plastiko naudojimą, taikant užstato sistemą ar kitus modelius, juos keičiant tvaresnėmis alternatyvomis</p>	<ul style="list-style-type: none">▪ Imtis prevencinių priemonių plastiko pakuočių atliekų susidarymui▪ Iki 2026 m. pasiekti reikšmingą vienkartinių plastikinių gaminių naudojimo sumažinimą palyginti su 2022 m.▪ Nuo 2021 m. liepos 3 d. draudžiama pateikti rinkai tam tikrus vienkartinius plastikinius gaminius	<ul style="list-style-type: none">▪ Lietuvoje plastikinių gaminių gamyba užsiima ~ 370 įmonių (Versli Lietuva)▪ Plastikinių gaminių gamybos struktūroje dominuoja plastikinių pakuočių gamyba (47%)▪ Eksportuojama maždaug 2/3 pagamintos produkcijos

Pakartotinio naudojimo skatinimas

Plastiko pakto tikslai	Kituose ES teisės aktuose numatyti tikslai ir reikalavimai	Esama situacija LT
<p>Iki 2025 m. visos ES rinkai pateikiamos plastikinės pakuotės kur įmanoma turi būti pakartotinai naudojamos ir 100 proc. perdirbamos, nebent kompostavimas turi didesnę naudą ir yra vienintelė galimybė išvengti plastiko šiukšlių (mikroplastiko)</p>	<ul style="list-style-type: none">▪ Imtis priemonių, kad padidinti rinkai pateiktų daugkartinių pakuočių ir pakartotinio pakuočių naudojimo sistemų skaičių;▪ Iki 2030 m. visos ES rinkai pateikiamos plastiko pakuotės būtų arba tinkamos pakartotinai naudoti, arba būti perdirbtos ekonomiškai efektyviais būdais	<ul style="list-style-type: none">▪ Perdirbamos plastiko rūšys (PET, PP, PS, PE (HDPE ir LDPE), ABS, PC, PVC, PA66)▪ Perdirbimo technologijos tobulėja

Perdirbimo skatinimas

Plastiko pakto tikslai

Bendras tikslas. Savo veiksmais parodyti, kaip sukurti pakankamą surinkimo, rūšiavimo ir perdirbimo pajėgumus Europoje **siekiant perdirbti bent 70 proc.** visų **vienkartinių plastikų ir pakuočių** pagal aukštesnį standartą, atitinkantį perdirbto plastiko paklausą **2025 m.**

Šalinimas. **100 proc. plastikų iš namų ūkių ir „išsinešimui“ surenkama tinkamu rūšiavimui ir perdirbimui būdu.**

Rūšiavimas. Iki **2025 m.** sukurti perdirbimo poreikį atitinkantys rūšiavimo įrenginiai.

Perdirbimas. Iki **2025 m. 70 proc. plastiko pakuočių medžiagų perdirbamos** žemiausią įmanomą aplinkosauginį pėdsaką ir atgaunant daugiausia medžiagų pakartotiniam panaudojimui.

Kituose ES teisės aktuose numatyti tikslai ir reikalavimai

- Ne vėliau kaip **2025 m. gruodžio 31 d.** turi būti perdirbta **50 proc.** plastiko pakuočių
- Siekiama, kad **iki 2030 m.** daugiau kaip pusė Europoje susidarančių plastiko atliekų būtų **perdirbama**

Esama situacija LT

- Veikia atskiro surinkimo sistema
- 2017 m. duomenimis, **perdirbta 74,2 proc.** vidaus rinkai tiktų plastikinių pakuočių atliekų
- 2018 m. preliminariais duomenimis perdirbta 78 proc. vidaus rinkai tiktų plastikinių pakuočių atliekų
- 2018 metais 34 atliekų tvarkytojai perdirbo plastiko atliekas

Perdirbto plastiko dalies naudojimo gamyboje skatinimas

Plastiko pakto tikslai	Kituose ES teisės aktuose numatyti tikslai ir reikalavimai	Esama situacija LT
<p>Pasiekti maksimalų įmanomą perdirbto plastiko naudojimą (kg) ir ne mažiau kaip 30 proc. perdirbto plastiko naudojimą vienkartinuose plastikiniuose gaminiuose ir pakuotėse iki 2025 m.</p>	<ul style="list-style-type: none">▪ Nuo 2025 m. plastikinių gėrimų butelių iki 3 l („PET butelių“), sudėtyje būtų bent 25 % perdirbto plastiko▪ Nuo 2030 m. gėrimų butelių sudėtyje būtų bent 30% perdirbto plastiko	<ul style="list-style-type: none">▪ Plastiko atliekos, susidarancios gamyboje – paklausios. Pagrindinės antrinės žaliavos - PET, PP, PE, PS.▪ Perdirbtas plastikas naudojamas žaislų, namų apyvokos gaminių ir t.t. gamyboje▪ Iššūkis – su maistu besiliečiančios pakuotės

Įsipareigojimai

Vyriausybinių ir kitų institucijų

- **Stengtis pašalinti** pakartotinio naudojimo sistemų kūrimąsi stabdančias **teisines kliūtis**;
- **Remti pakartotinio naudojimo projektus, naujus verslo modelius**;
- Įgyvendinti visuomenės informavimo priemones;
- **Skatinti partnerystę** tarp gamintojų ir perdirbėjų;
- **Uždrausti plastiko atliekų eksportą už ES ribų**;
- Užtikrinti panaudotų pakuočių surinkimo sistemų sukūrimą iki 2025 metų;
- **Skatinti IGA eko-moduliavimą**, kuris inicijuoja inovatyvių rūšiavimo ir perdirbimo technologijų atsiradimą;
- **Peržiūrėti ES ir nacionalinį reglamentavimą** dėl perdirbto plastiko naudojimo gaminiams, besiliečiantiems su maistu;
- **Taikyti viešųjų pirkimų procedūras**, siekiant padidinti perdirbtos plastiko dalies gaminiuose naudojimą ir kt.

Gamintojų ir atliekų tvarkytojų

- Plastiką gaminančios įmonės įsipareigoja kurti medžiagas **iš atsinaujinančių šaltinių**, gaminti **vienasluoksnius**, lengvai atskiriamus gaminius, **pakuotes iš 3 rūšių plastiko** (PP, PE, PET), vystyti pilotinius projektus, ženklini gaminius ir pakuotes;
- Užtikrinti, kad **kompostuojamas plastikas** būtų **ženklinamas**;
- Atliekų tvarkytojai įsipareigoja **płetoti mechaninio, cheminio perdirbimo ir kompostavimo technologijas**;
- Plastiką perdirbančios įmonės įsipareigoja **padidinti gamybos/tvarkymo įrenginių pajėgumus**, kad būtų užtikrinti aukštos kokybės perdirbto plastiko kiekiai;
- Plastiką naudojančios įmonės **įsipareigoja gaminant plastiko pakuotę naudoti bent 30 % perdirbto plastiko**, plėtoti perdirbto plastiko pasiūlos ir paklausos tinklus.

Stebėseną

- Pakto dalyviai **viešai skelbia ataskaitą** apie pasiektą progresą, įgyvendinant Pakto tikslus (ataskaita teikiama sekretoriatui **iki kovo 31 d.** pasibaigus kalendoriniams metams);
- Ataskaitoje nurodomi veiksmai, pasiekti rezultatai ir kt.;
- Ataskaita gali būti dalis kitų teikiamų ataskaitų dalis.

Tolesni veiksmai

- 2019-12-18 darbo grupėse parengto Pakto projekto aptarimas (+ Ministrų lygmens susitikimas)
- ***Pakto rengimo etape numatome dalyvauti 2 darbo grupėse – perdirbimas ir perdirbto plastiko naudojimas*** (sprendžiama dėl aukštos kokybės plastikų perdirbimo padidavimo, perdirbamumo, eksporto už ES ribų laipsniško nutraukimo ir kt.) ir **stebėsenos** (stebėsenos planavimas, ataskaitos ir kt.) → ***LT iššūkiai***;
- **2020-03-06** planuojamas **Pakto pasirašymas** Europos plastikų konferencijoje (Briuselis)
- Pozicija dėl prisijungimo prie Pakto vyriausybiniu lygmeniu derinta LINESIS – institucijos teigiamai vertina iniciatyvą
- Pakto projekte **nenumatyta galimų pasekmių ar sankcijų šalims**, prisijungusioms prie Pakto
- **Siūloma prisijungti vyriausybiniu lygmeniu** → sąlygų (teisinių, ekonominių ir kt.) sudarymas, siekiant įgyvendinti Pakto tikslus.

Dėkojame už dalyvavimą ir
diskusiją

